

FRI-227-2-PPTM(S)-05

COMPETENCE APPROACH IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING WITHIN EDUCATION 4.0

Assoc. Prof. Diana Zhelezova-Mindizova, PhD

Department of Philological and Natural Sciences, Silistra Branch,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: 086-821 521

E-mail: dmindizova@uni-ruse.bg

***Abstract:** The paper reviews the implementation of competence approach in foreign language teaching and skills based learning. It is presented not as abstract learning rather it is a concrete skill. It is also described as a type of education that creates competencies needed for improved productivity and focuses on outcomes as well as the learners' real-world performance. The paper presents general conceptualization of competency-based foreign language learning and describes this education as an ongoing sequence of particular interactions that are systematically designed to approach and approximate performance standards. Competency-based foreign language education differs from other non-related approaches in that the unit of learning is extremely fine-grained. Rather than a course or a module, every individual skill or learning outcome (known as a competency) is one single unit. Learners work on one competency at a time, which is likely a small component of a larger learning goal. The foreign language student is evaluated on the individual competency and can only move on to other competencies after they have mastered the current skill being learned. Thus competence approach to foreign language teaching focuses on learning on the critical competencies needed for success in the job and organization. The paper presents the idea of Education 4.0 as a school of thought that encourages non-traditional thinking when it comes to imparting education. Foreign language teaching and learning within Education 4.0 essentially uses technology-based tools and resources to drive education in non-traditional ways.*

***Keywords:** Competence, approach and method, foreign language teaching and learning. Education 4.0*

ВЪВЕДЕНИЕ

Темата за компетентностите и в частност за ключовите компетентности не е нова за образованието. Формалното ѝ начало се поставя през декември 2006 г. с приемането на Препоръката на Съвета на Европейския съюз и на Европейския парламент за Рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, макар че изработването ѝ е резултат на дълъг процес, в основата на която лежи концепцията за комплекса от компетентности, необходими за личностно развитие, активно гражданство, социално включване и пригодност за трудова заетост през 21 век. Рамката описва осем (групи от) ключови компетентности, сред които са общуване на роден, съответно на чужд език, основни умения в областта на математиката, природните науки и технологии, дигитални компетентности, умения за учене, обществени и граждански компетентности, инициативност и предприемачество и културна осъзнатост и творчество и културни компетентности. В доклад на Министерството на финансите „Преглед на публичните разходи. Образованието - състояние, проблеми и възможности” (2006) се твърди, че почти всички учители в България използват предимно традиционни методи на преподаване, основаващи се на ръководната им роля в процеса на обучение. Разбира се (при положителни нагласи от страна на обучаемите), утвърдената практика има свои добри страни - формира се устойчиво знание, може да се поддържа дисциплината в клас, получават се смислени, пълни отговори и т.н.

В същото време този начин на преподаване не насърчава новаторството, комуникативността, способността за решаване на проблеми – социални умения и компетенции, необходими в съвременната пазарно ориентирана българска и европейска действителност.

Това насочва търсенията в теоретичен и приложен аспект към идеите на компетентностния подход а като актуално направление в съвременната методика.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В средата на 60-те години на 20-ти век в езикознанието се появява понятието езикова компетентност, а по-късноза означаване на ситуационната уместност на езика се въвежда и

терминът комуникативна компетентност. През следващите две десетилетия за компетентност изапочва да се говори в различни области – теорията и практиката на обучението по чужд език, теорията на комуникацията, управлението на човешките ресурси, мениджмънта. В 1972 г. Маклелънд предлага на проверка да се подлагат компетентностите на човека, а не неговата интелигентност, а през 1984 г. Джон Рейвън дава разгърнато тълкуване на компетентностите като „мотивирани способности“ и посочва 37 относително независими компетентности, които определя чрез различни категории – готовност, способност, отношение, само контрол. През 90-те години на 20. век понятието компетентност продължава да се обогатява и да разширява своя обхват – Съветът на Европа активно работи върху определяне нарав нищата за владеене на чужд език чрез компетентности, международни организации като ЮНЕСКО и ОИСР осъществяват разработки, свързани с компетентностния подход и с понятийно-терминологичния апарат. След 2000 година в образователната практика на редица държавизапочва да се говори за компетентностно ориентирано образование, като образователните реформи и смяната на образователната парадигма на индустриалното общество все повече се свързват с компетентностния подход.

Използването на понятието компетентности във все повече сфери и ситуации не позволява да се приложи единна класификация на компетентностите. Някои говорят за индивидуални (социална, емоционална, когнитивна, гражданска и професионална компетентност) и за организационни компетентности. М. Армстронг разделя компетентностите на два вида – поведенчески или „меки“ (емоционална интелигентност, комуникативност, резистентност към промяна, проактивност, екипност, умения за вземане на решения, ориентираност към постижения, умения за мотивиране, лидерство и др.) и технически или „твърди“, които определят специфичните професионални умения и способности. Опирайки се на тезата за деленето на съдържанието на образованието на „метапредметно“ (за всички предмети), „междупредметно“ (за цикъл предмети и образователни области) и „предметно“ (за всеки учебен предмет), Хуторский подрежда компетентностите йерархично в три нива: ключови, общопредметни, предметни.

Постепенно в различните класификации се появяват принципно нови образователни понятия – компетенции, компетентности, умения за живот, ключови компетентности... През последните няколко години са факт редица дискусии относно основните (базисни) компетентности, които всеки един човек трябва да притежава. Резултатите от тези дискусии очертават комплекси от компетентности, които се считат за особено важни, значими за реализацията на човека – личностна и професионална.

Европейската рамка извежда дефиниция за компетентностите като съчетание от знания, умения и нагласи, като в същото време дефинира знанията като съставени от факти, данни, понятия, представи и теории, които са вече утвърдени и подпомагат разбирането на определена област или предмет, уменията като способност и възможност на човек да извършва процеси и да използва съществуващите знания, за да постигне резултати, а нагласите като предразположение и начин на мислене за действие. Всяка от осемте ключови компетентности е ясно определена и са посочени конкретните знания, умения и нагласи, които се отнасят към нея. С концепцията за ключовите компетентности се извежда на преден план обучението по чужд език, ориентирано към резултати, и се акцентира върху прилагането на знания в реални ситуации от живота, като по този начин образованието се оттласква от традиционната си предметна ориентираност, залагайки на изграждането на ключови компетентности – интегрирано през всички предмети. То предполага развитието и балансираното прилагане на два вида мисловни умения – както с по-нисък когнитивен разряд, така и с по-висок (Zhelezova-Mindizova, 2016).

Десетина година по-късно в рамките на Българското председателство с Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018 г. тези ключови компетентности вече са осъвременени, без обаче да се променя разбирането за тях като съчетание от знания, умения и нагласи. Непроменен остава и броят на ключовите компетентности. Осъвременяването поставя по-силен акцент върху базовите умения (грамотност в областта на четенето, на чуждите езици и на основните дигитални умения) и върху преносимите умения, отделя

специално внимание на обучението за предприемачество, фокусира се върху усъвършенстване на уменията в областта на математиката, природните науки, технологиите и инженерството (наричани за краткост STEM, STEAM, STEALM, STELM), подчертава образованието за демократично гражданство и ценности и разширява обхвата на дигиталните компетентности, включвайки програмиране и киберсигурност.

Сложният характер на процеса на обучение налага използването на различни подходи. През първото десетилетие на XXI век в държавите от Европейския съюз се утвърди образователен подход, основан на компетентности. Поставя се акцент върху крайните резултати от обучението и получаването на знания, умения с висока степен на приложимост в реалния живот. Мощен тласък на развитието на компетентностния подход в образователното пространство на Европа оказват Лисабонската стратегия от 2000 г. за обучение, продължаващо през целия живот, концепциите за “Икономика на знанието” и “Учеща организация”. Идеята за превръщане на Европа в „най-конкурентоспособната и динамична икономика в света, основана на знанието, която е способна на устойчив икономически растеж с повече и по-добри работни места и по-голяма степен на социално единство“, формулирана на Заключителната среща в Лисабон на 23 и 24 март 2000 г., си поставя цели, които не са пряко насочени към образователната сфера, но постигането им няма как да стане, без да се предприемат целенасочени мерки в системата.

Компетентностният подход пряко кореспондира с концепцията за Образование 4.0, която е обвързана и обусловена от Индустрия 4.0. (фиг. 1) Тя представлява съвкупност от свързани цифрови технологични решения, подпомагащи развитието на автоматизацията, интеграцията и обмена на данни в реално време в производствените процеси. По своята същност това отразява индустриален и технологичен трансформационен процес, който естествено следва развитието на научните и производствени практики. Четвъртата индустриална трансформация е естествено продължение на цифровизирането и автоматизирането на производството и включва интернет свързаност и взаимодействие на кибернетично-физически системи без участието на човека, обработка и анализ на големи информационни масиви и вземане на решения от изкуствен интелект, роботика, ползване на цифрови облаци, цифрово моделиране и симулиране на производствените процеси чрез виртуална реалност, интелигентна автоматизация, масово производство на индивидуализирани продукти, поява на нови технологии, създаване на нови бизнес модели. В концепцията за Образование 4.0 приоритет за това трябва да бъде повишаването на дигиталните умения като част от учебния процес във всички степени в националната образователна система, както и популяризирането им чрез програми за преквалификация. Това налага прилагането на адекватни стратегии за преподаване, както и създаването на организация за прилагането на компетентностен подход при преподаването, който да стимулира обучението и да осигурява възможност за учене през целия живот. Защото то съвременния обучаем се очаква да бъде активен и включващ „в ролята си на изследовател, а не на наблюдател“ (Doncheva, 2017). В контекста на съвременните реалности на Образование 4.0 приложението на компетентностният подход дава възможност на изучаващия чужд език „да провежда свои изследвания, базирани на собствени или други критерии“ (Zhelezova-Mindizova, 2019).

Фиг. 1 Хронологичен дизайн на трансформациите в индустрията (по модел от <https://eniware.org>, 6.10.2020 г.)

За преодоляване на засиленото информационно и познавателно начало в подготвеността и разминаването с реалностите на пазара на труда; за формиране на приемливо трудово поведение, включващо в себе си организирани интелектуални, комуникативни, рефлексирани, морални и саморганизиращи норми, които в своята съвкупност позволяват успешно да се организира дейността на човека в широк социален, икономически и културен смисъл се налага прехода на образованието от знание в квалификационен към компетентностен подход.

Компетентностният подход при чуждоезиковото обучение насочва към формиране на активна система от когнитивни, метакогнитивни и социално-афектни компетентности. Д. Капитанова обръща внимание на твърдението на Я. Коган, че „формирането на компетентности не е смяна на съдържание, а смяна на технологията на обучение”; В. В. Башев вижда в компетентностния подход възможност да се пренесат способностите в условия, различни от тези, в които тази компетентност е възникнала в началото; И. Д. Фрумун отбелязва, че „компетентностният подход се проявява като обновяване на учебното съдържание в отговор на изменящите се социално-икономически реалности”, а Д. Б. Елконин представя компетентностният подход като „средство за промяна на формата на образованието”.

ИЗВОДИ

В съвременните реалности на Образование 4.0 чуждоезиковото обучение ищиска приложението на компетентностният подход, който налага цялата организация на обучение да е ориентирана не към цели, а към процеси за тяхното постигането. Целите на образователния процес в този случай са свързани с мотивация, самоактуализация и самореализация и паралелно с всичко това – с развитие на индивидуализация в чуждоезиковата класна стая.

REFERENCES

- Carr, D. (1993). Question of competence. [Electronic version]. *British Journal of Educational Studies*, 41(3), 253-271. Retrieved October 2, 2007, from <http://links.jstor.org>
- Delors, J. (1999). Learning: The treasure within. *UNESCO Publishing*. Retrieved August 31, 2007, from http://www.unesco.org/delors/delors_e.pdf (Accessed on 10.10.2020).
- Definition and selection of competencies DeSeCo. (2005). The definition and selection of key competences OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf> (Accessed on 12.10.2020).
- Doncheva, J. (2017). Principles of training in line with the new thinking and action. Presented at „Mircea cel Batran” Naval Academy Scientific Bulletin, Volume XX –2017 –Issue 1. Published by “Mircea cel Batran” Naval Academy Press, Romania.
- Kapitanova, D. (2009) Andragogical model for the formation of elementary mathematical competencies in adults according to the curriculum at the initial stage of high school (*Оригинално заглавие: Капитанова Д.(2009) „Андрогогически модел за формиране на елементарни математически компетентности при възрастни по учебен план на началния етап на СОУ”*) - http://share.pdfonline.com/d4a35ef9063545_cdad53e8f78574c93/GLAVA%20I.htm (Accessed on 6.10.2020).
- European Qualifications Framework - a bridge between national qualifications systems, (2009). <https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/european-qualifications-framework-eqf> (Accessed on 16.10.2020).
- Vicheva, P. (2019). Some methodological implications for supporting maritime English classroom activities *In: Reports at 58th Annual Science Conference of Ruse University and Union of Scientists –Ruse “New Industries, Digital Economy, Society –Projections of the Future II”*.
- Zhelezova-Mindizova, D. (2016). The skill of entrepreneurship and the contemporary transformations of the roles of teachers. *In: Reports awarded with BEST PAPER Crystal Prize at 55th*

Annual Science Conference of Ruse University “Smart Specialization – Innovative strategy for regional economic transformation”.

Zhelezova-Mindizova, D. (2019). Analysis of critical thinking within the context of Benjamin Bloom`s taxonomy of educational objectives, *Reports Awarded with "Best Paper" Crystal Prize, 58th Annual Scientific Conference of University of Ruse and Union of Scientists “New industries, digital economy, society -projections of the future II, “Angel Kanchev” University of Ruse, Union of Scientists – Ruse, 2019.*